

FORBRUKERRÅDET

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep

0030 Oslo

postmottak@hod.dep.no

Saksbehandler:
Terje Kili

Vår dato:
18.01.2011

Vår referanse:

Deres dato:
18.10.2010

Deres referanse:
200903950-/ATG

HØRING – FORSLAG TIL NY KOMMUNAL HELSE- OG OMSORGSLOV

Vi viser til brev av 15. oktober 2010 hvor departementet ber om synspunkter til forslaget om ny kommunal helse- og omsorgslov.

Forbrukerrådet har i strategiplanen for perioden 2010-2015 pekt ut offentlige tjenester som et av seks satsningsområder og har i den anledning utformet noen overordnede perspektiver med hensyn til trygghet, service, kvalitet, prispolitikk og klagesystem. Våre synspunkter til regjeringens forslag er formulert med dette som utgangspunkt.

Det sentrale i denne saken er hensynet til trygghet for kvalitet i tjenestetilbudet for den enkelte og at det eksisterer systemer som ivaretar den enkelte pasients/brukers behov for veiledning/informasjon og mulighet for å klage og få omgjort eventuelle vedtak hvis mistanke om mangelfull tjeneste.

Vi registrerer at lovforslaget er en oppfølging av Stortingets vedtak om Samhandlingsreformen hvor det legges til grunn redusert vekst i bruk av sykehustjenester ved at en større del av helsetjenestene ytes av kommunehelsetjenestene og hvor en gjennom avtaler skal skape mer helhetlige og koordinerte tjenester til pasienter og brukere.

Forbrukerrådet har tidligere gitt uttrykk for en viss uro over i hvilken grad kommune-Norge, gitt struktur, for fremtiden vil være i stand til sikre og ivareta kvalitet i de tjenestene de har og nå vil få ansvaret for som følge av vedtaket av reformen.

Forbrukerrådet er positive til at en tar sikte på å lovregulere kommunens overordnede ansvar for nødvendige helse- og omsorgstjenester. Vi støtter derfor den harmonisering av lovverket som lovforslaget tar til orde for innebærer: At dagens kommunehelsetjenestelov og sosialtjenestelov slås sammen, at helsepersonelloven gjelder for alle tjenesteytere etter den nye loven, og at pasient- og brukerrettigheter samles i pasientrettighetsloven.

Vi har likevel noen kommentarer og vil i den sammenheng kanskje særlig vise til hørings svarene fra Helsetilsynet og professor Jan Fridthjof Bernt som på flere områder gir uttrykk for synspunktet til høringsforslaget som vi kan si oss enig i. Det må i denne sammenheng nevnes at vi ikke er enig i

Forbrukerrådet

Postadresse:
Postboks 4595 Nydalen
0404 Oslo

Besøksadresse:
Rolf Wickstrømsvei 15
0486 Oslo

Epost/web:
epost@forbrukerradet.no
forbrukerportalen.no
org.nr: 871 033 382

Telefon:
23400500
Telefax:
23400501

Helsetilsynets vurderinger mht flyttingen av meldetjenesten etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3 der Forbrukerrådet støtter departementets vurderinger.

Klageinstansens kompetanse (pkt. 26.5.9)

Et sentralt spørsmål vedrørende den enkeltes mulighet til å kunne ivareta egne interesser knyttet til diskusjon om kvalitet i tjenestene en har krav på, er muligheten for å klage på og få omgjort vedtak til sin fordel. I dette er det sentralt å få avklart hvilken kompetanse klageinstansen skal ha overfor kommunene.

Vi leser departementets forslag dit hen at en ønsker å styrke det kommunale handlingsrommet. Forbrukerrådet er ikke motstander av kommunalt selvstyre da vi tror det bidrar til gode lokale løsninger og effektivitet i prioriteringene. Spørsmålet er hvordan dette i enkelte tilfeller slår ut overfor enkeltpersoner med behov for hjelp og assistanse. Vi ser at det legges til grunn at klageinstansen/tilsynet under behandlingen av eventuell klage skal "legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av det frie skjønn".

Vi viser her til professor Bernt som i sin kommentar skriver følgende, og som vi stiller oss bak:

"Det er her grunn til å minne om at de fleste klagesaker ikke angår den generelle organisering av kommunens helse- eller omsorgstjenester, men det helt konkrete skjønn som er utøvd overfor den enkelte borger. Vi er her inne på en type avgjørelser som vil kunne være av avgjørende betydning for tjenestemottakerens helbred og livssituasjon. Det er vanskelig å begrunne at rettsikkerheten skal være dårligere i slike saker enn for eksempel i en sak om byggetillatelse. I tillegg er det grunn til å understreke at den utvidelsen av kommunens skjønnsfrihet i enkeltsaker som her foreslås, i praksis ikke er en skjerming av et politisk skjønn utøvd av folkevalgte, men av et byråkratisk skjønn utøvd av kommunalt tilsatte, uten nevneverdig politisk kontroll. Med en slik regel vil klagesaksbehandlingen i praksis så å si unntaksfritt bli begrenset en vurdering av lovligheten av vedtaket, og da ville det vært ærligere om man åpent sa dette i loven. Men hovedpoenget her er at dette er en svært problematisk innskrenkning av en svak gruppes rettsikkerhet, så lenge det også er såpass stor motvilje mot en mer inngående kontroll med slike vedtak på rent rettslig grunnlag."

Vi er derfor enig i hans syn om at begrepet "legge stor vekt på" vil medføre en svekkelse av pasienters/brukeres rettigheter jf. dagens ordning og at en bør ta ut ordet "stor".

Forbrukerrådet stiller seg også spørrende til departementets forslag om å innskrenke klageorganets mulighet til selv å kunne treffe nytt vedtak i stedet for det påklagde vedtaket. Dette er en innskrenkning i forhold til det som er hovedregelen innenfor norsk forvaltning, jf. forvaltningsloven § 34.

I følge professor Bernt vil en slik regel i praksis innebære at borgeren ikke har noen sikkerhet for at hun får den rett som klageinstansen mener hun skulle ha. Kommunen kan om den vil gjenta sitt tidligere vedtak, eller bare justere det marginalt, og alt borgeren kan gjøre, er å klage på nytt, med samme usikre utfall. Og selv der kommunen lojalt følger signalene fra klageinstansen, vil en slik regel i alle fall medføre ytterligere forsinkelser før borgeren får det hun har krav på. Det er grunn til å minne om at det er tale om vedtak som gjelder borgerens livssituasjon her og nå – nødvendig helsehjelp og omsorg. Her kan man i følge Bernt hevde at «Justice delayed is justice denied».

Forbrukerrådet vil her og vise til Statens Helsetilsyn som i sitt hørings svar skriver: "Statens helsetilsyn vil sterkt advare mot å innskrenke klageinstansens kompetanse på et rettsområde som sikrer grunnleggende verdier for kommunens innbyggere. Vi har også erfart, ved å følge implementeringen av pasientrettighetsloven kapittel 4A, at det er stor fare for svikt i rettsanvendelsen når et nytt lovverk skal implementeres i tjenestene".

Vi ser det som naturlig, gitt argumentasjonen, at det i loven åpnes for at klageorganet kan fatte nytt vedtak der dette er naturlig gitt sakens faktum.

Informasjon og veiledning

Samhandlingsreformen, med de endringer som denne reformen vil medføre i form av nye lover og forskrifter samt organisatoriske forhold, vil nødvendiggjøre en mer aktiv informasjon- og veiledningspolitikk overfor berørte grupper. Endringene vil med stor grad av sannsynlighet også medføre nye problemstillinger for enkelte grupper. Den sentrale målsetting vil være å skape rammer for hjelp til selvhjelp.

Etter Forbrukerrådets mening vil det i denne prosessen ville være naturlig å bruke Pasient- og brukerombudene som aktive medhjelpere. Dette forutsetter en styrking av ombudenes ressursituasjon.

Med hilsen
for Forbrukerrådet

Terje Kili
Fagdirektør
Offentlige tjenester